

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาพฤติกรรมด้านความกตัญญูทศเวที ต่อบิดามารดาของนักเรียน ชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองช้าง ตำบลเขาวุ้ง อำเภอธวัชบุรี
จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย : พระวิฑูล ญาณธมฺโม (พันธุมิตร)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

- : พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ. ดร., ป.ธ.๖, พธ.บ., ศศ.บ., M.A., Ph.D.
(Pali & Theravada Buddhism)
- : ผศ.ดร.สุวิน ทอปปัน, พธ.บ. (ปรัชญา), M.A. (Phil.), Ph.D. (Phil.)
- : ดร.ไพฑูรย์ สอนมะไฟ ป.ธ.๔, ศน.บ., M.A., Ph.D. (Buddhism).

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาความกตัญญูทศเวทีตามนัย
พระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านความกตัญญูทศเวที ต่อบิดามารดา ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองช้าง ตำบลเขาวุ้ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
๓) เพื่อศึกษาแนวทางในการปลูกฝังความกตัญญูทศเวที ต่อบิดามารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองช้าง ตำบลเขาวุ้ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาพฤติกรรม
ด้านความกตัญญูทศเวที ต่อบิดามารดาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองช้าง
ตำบลเขาวุ้ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบเจาะจง
ได้แก่ คณะครู จำนวน ๕ คน นักเรียน จำนวน ๑๕ คน และผู้ปกครอง จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น
จำนวน ๒๕ คน

ความกตัญญูทศเวที ตามนัยแห่งในพระพุทธศาสนาเถรวาท ความกตัญญูเป็นคุณธรรม
พื้นฐานของมนุษย์ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อกันและกัน ด้วยความสำนึกในบุญคุณของคนอื่นที่ทำ
แล้วแก่ตน ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไม่ว่าจะทำให้แก่ตนหรือไม่ก็ตาม โดยความบริสุทธิ์ใจ ส่วน
กตเวที มี ๒ ลักษณะ คือ ประกาศคุณท่าน ได้แก่ ประกาศความดีของผู้พระคุณต่อตน หรือด้วยการ
ปฏิบัติตนเป็นคนดี และ ตอบแทนคุณท่าน ได้แก่ การตอบแทนด้วยวัตถุสิ่งของ ด้วยการรับใช้ดูแล
ด้วยความเคารพเชื่อฟัง บุคคลผู้มีความกตัญญูเป็นคนดี ได้รับการยกย่องสรรเสริญ ส่วนโทษของ
การไม่มีความกตัญญู ย่อมทำให้ตนเองและสังคม มีแต่ความเดือดร้อน หลักธรรมที่ส่งเสริมความ

กตัญญ คือ สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหาร ๔ มรพาธรรม ๔ โภคาทิยะ ๕ การละ ๖ สาราณียธรรม ๖ ทิศ ๖ เป็นต้น

พฤติกรรมด้านความกตัญญูทศเวทิต่อบิดามารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองช้าง ตำบลเขวาสอง อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการศึกษาดังนี้ ๑) ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ โดยรวมสรุปพฤติกรรม ด้านท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ คือ นักเรียนเตรียมอาหารและน้ำดื่มให้มารดาบิดา ดูแลทำความสะอาดห้องนอนของมารดา จัดอาหารและยาตามที่แพทย์ให้มารดาบิดาเมื่อเจ็บป่วย นักเรียนซักเสื้อผ้าให้มารดาบิดา เป็นต้น ๒) ด้านช่วยทำการทำงานของท่าน นักเรียนหุงข้าวทำกับข้าวให้บิดามารดา รับประทาน กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างถ้วยล้างจาน กรอกน้ำใส่ตู้เย็น เก็บสิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านอย่างระมัดระวัง ช่วยทำธุระภายนอกบ้านแทนบิดามารดา ไปซื้อของนอกบ้านแทนบิดามารดา เป็นต้น ๓) ดำรงวงศ์ตระกูล คือ นักเรียนไหว้บิดามารดาก่อนออกจากบ้านและกลับเข้าบ้าน นักเรียนเป็นคนดีมีนิสัยมัธยัสถ์ ขยัน ตั้งใจเรียนหนังสือ ๔) ประพฤติตนให้เหมาะสมแก่การรับทรัพย์มรดก คือ นักเรียนพูดคุยกับบิดามารดาด้วยกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย ให้ของขวัญแก่บิดามารดาในโอกาสพิเศษ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันแม่ เป็นต้น ๕) ทำบุญอุทิศให้ท่านเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว คือ นักเรียนชวนบิดามารดาไปถวายสังฆทานที่วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ ทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่าเพื่อสร้างวัด เป็นต้น

แนวทางในการปลูกฝังความกตัญญูทศเวทิต่อบิดามารดา สรุปได้ดังนี้คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาที่ควรจะให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อช่วยกระตุ้นเตือนและปลูกฝังคุณธรรม โดยเฉพาะความกตัญญูทศเวทิต่อบิดามารดาที่เกิดขึ้นกับเด็กโดยผ่านการ ปลูกฝังและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเข้าค่ายอบรมคุณธรรม การปฏิบัติธรรม ตลอดทั้งกิจกรรมวันแม่ วันพ่อ รวมถึงการพาเด็กเข้าวัดทำบุญ ตักบาตร ไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิภาวนา เป็นต้น เพราะความกตัญญูทศเวทิต่อบิดามารดาสามารถกระทำได้ โดยท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ ช่วยทำการทำงานของท่าน ดำรงวงศ์ตระกูล ประพฤติตนให้เหมาะสมแก่การรับทรัพย์มรดก ทำบุญอุทิศให้ท่านเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว เพราะการบำรุงบิดามารดานั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นักเรียนจะต้องกระทำทันทีที่มีโอกาสในปัจจุบันโดยไม่ต้องรอโอกาสมาถึง

Thesis Title : A Study Of the Grateful Behaviors Expressed by the
Secondary School Students Towards Their Parents in
Nongchang School, Khaothung Sub-district,
Thawatburi District, Roi-et Province

Researcher : Phra Witool Yanathammo (Phunthumit)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Phramaha Daosayam Vajirapabbo, Pali VI, B.A. (Thai), M.A.,
Ph.D. (Pali & Theravada Buddhism)

: Assist. Prof. Dr. Suwin Thongpan B.A.(Phil.), M.A.(Phil.), Ph.D.(Phil.)

: Dr. Phaatoon Suanmafai, Pali IV, B.A. (Ed.), M.A. (Bud.), Ph.D.
(Buddhism.)

Data of Graduation : 29 March 2013

ABSTRACT

The main objective of this thesis were: 1) to study gratefulness in Theravada Buddhism, 2) to study the behaviors of the Nongchang secondary school students, Khaothung sub-district, Thawatburi district, Roi-et province, regarding gratefulness toward their parents, and 3) to study the process in fostering gratefulness of Nongchang secondary school students, Khaothung sub-district, Thawatburi district, Roi-et province. The sample in this study was purposive sampling which were: 5 teachers, 15 students, and 5 parents of the students, 25 in total.

The result of the study found that

According to Theravada Buddhism, gratefulness was the basic ethic principle of the human being. There were two kinds of gratefulness: expounding the goodness of those who support ones, and requiting their support. The first one referred to expressing the goodness of those who had supported ones or being a good man; while, the last one referred to giving materials to those who supported ones. The disadvantage of lacking gratefulness was losing frame, and great ruin. The supportive Buddhist principles that enhancing the gratefulness were: the virtues for social sodality (*Savgahavatthu*), the sublime states of mind (*Brahmavihara*), uses of possessions (*Bhoga-adiya*), reverence (*Garava*), virtue for fraternal living (*Saraniyadhamma*) , six directions (*Disa*)and so on.

Regarding the behavior of gratefulness preformed by the Ban-Nongchang secondary school students, Khaothung sub-district, Thawatburi district, Roi-et province, toward their parents, the result of the study found that 1) to take care and support the parents, the students prepared foods for their parents, cleaned the house and engaged in all possible duties for their parents, looked after the parents when they were sick. 2) To do their works for them, the students took the responsibilities for the possible house works for their parents such as cooking, cleaning the house, washed the dishes, prepared drinking water, and stood as the their parents behalf when they were to other places. 3) To keep up the honour and the tradition of one family, the students sincerely played respected to their parents and behaved in the proper ways, be content, and worked hard for the studies. 4) To make oneself worthy of ones heritage, the students spoke pleasant word to their parents and gave them presents in appropriate occasion like New Year, Mother Day, and in Songkran Festival. 5) Making offerings, dedicating merit to the parents after their death, the students requested their parents to go to the temple and made offering to the Buddhist monks in order to transfer merit to the departed.

Last but not at the least, the methods to foster gratefulness toward the parents, according to this study, could be summary thus family, educational institution, and Buddhist institution should educate the moral principle to the young generations by means of organizing ethical training camps, meditation retreat, including all creative activities that aimed at promoting the gratefulness, its significance and the advantages of implementing gratefulness toward their parents.